

ОВАКО СЕ ЖИВЕЛО

АНТИКА

Стефан Поп-Лазич

СИНГИДУНУМ

РИМСКИ ВОЈНИ ЛОГОР

Креативни центар

САДРЖАЈ

Од Рима до Подунавља	2
Сингидунум под Београдом	4
Моћне римске легије	6
Изградња логора – поштовање правила	8
Трајни логор	10
Живот војника	13
Град око логора	14
Грађани и странци	18
Хигијена и здравље	20
У кухињи и на столу	22
Пунђе, локне и браде	24
Култ подунавског коњаника	26
Пут преко реке Стикс	28
Сумрак Римског царства	30
Индекс	32
Хронолошка таблица	

ОВАКО СЕ ЖИВЕЛО АНТИКА

Издаје

КРЕАТИВНИ ЦЕНТАР
Градиштанска 8, Београд
тел.: 011/ 38 20 483, 38 20 464, 24 40 659
www.kreativnicentar.rs
e-mail: info@kreativnicentar.rs

За издавача

мр Љиљана Маринковић, директор

Библиотека

ОВАКО СЕ ЖИВЕЛО
Нови век

СИНГИДУНУМ. РИМСКИ ВОЈНИ ЛОГОР

Аутор

др Стефан Поп-Лазих

Илустратор

Синиша Бановић

Уредник едиције

др Весна Бикић

Сарадник истраживач

Милена Трутин

Графички дизајн

Данијела Парацки
Душан Павлић

Лектори

Бојана Савовић
Драгана Раковић

Графичка припрема

D_sign, Београд

Штампа

Публикум, Београд

Тираж

2.000

СРП – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
94(398 Сингидунум)(02.053.2.025.2)
904:725.18*652*(497.11)(02.053.2.025.2)

ПОП-Лазих, Стефан, 1972-

Сингидунум : римски војни логор / Стефан Поп-Лазих ;
[илустратор Синиша Бановић]. – Београд : Креативни центар, 2010
(Београд : Публикум). – 32 стр. : илустр. ; 24 см. – (Библиотека
Овако се живело. Антика)

Тираж 2.000. – Хронолошка таблица: стр. [33]. – Регистар.

ISBN 978-86-7781-797-8

а) Сингидунум – Историја
COBISS.SR-ID 178732044

ОВАКО СЕ ЖИВЕЛО

АНТИКА

Стефан Поп-Лазих

СИНГИДУНУМ

РИМСКИ ВОЈНИ ЛОГОР

Креативни центар

Од Рима до Подунавља

Пре две хиљаде година, од Британских острва до Јордана, Сирије и северне обале Африке постојала је само једна држава – Римско царство. Настало је непрекидним ширењем територије града Рима. Од 753. године пре наше ере, када је по легенди Ромул бедемима опасао град, до II века наше ере Римљани су освајали прво суседне градове, потом цело Апенинско полуострво, па острва Сардинију, Корзику и

ВОЈНИ ЛОГОРИ

У време великих римских освајања, на обалама Рајне и Дунава постојали су низ мањих и већих војних логора, тврђава и кула, који су служили за одбрану од суседних варварских племена. Тако утврђена граница Римског царства назива се лимес.

Сицилију и на крају цело Средоземље. Римска војска прелазила је Рајну улазећи у густе шуме насељене племенима Германа, да би се у I веку, током владавине цара Тиберија, држава проширила и до данашњег Подунавља.

Крша Римског царства

Балканско полуострво насељавала су племена Трачана, Дачана, Илира. Уз Дунав, делом у панонској равници, а делом између Мораве и Саве, живело је келтско племе Скордиска. Једно од њихових насеља налазило се у близини данашњег Београда.

Звало се Сингидунум.

Новац Скордиска

На територију Балкана стизали су римски производи – фино керамичко посуђе, накит, вино и маслине. Међутим, велика римска држава није задовољила своје интересе трговачким пословима. Римљани су били заинтересовани за ширење територије ка истоку и југу, за водени пут Дунавом и Савом ка Црном мору, као и за руде метала, којима је овај крај био богат. Због тога је дисциплинована римска војска, предвођена способним војсковођама, почела с освајањем Балкана. Освојене области Римљани су претварали у делове Римског царства – провинције. У њима су оснивали мање и веће градове – муниципијуме и колоније.

Керамичка посуда, прстић и нож пронађени на келтском гробљу на Карабурми

Остаци келтског утврђења до данас нису откривени. Међутим, погодно Звездаре – на Росићу и Карабурми, у другом периоду налазило се гробље на којем су Келти сахрањивани с керамичким посудама, оружјем и накитом. Археолози претпостављају да се испод шуме на Звездари налази и утврђење келтског града.

ПРОВИНЦИЈА МЕЗИЈА

Римска провинција на тлу данашње Србије звала се Мезија. Њен главни град био је Виминацијум. Данас је на њом месту Костолац.

Знак Виминацијума

На подручје данашњег Београда Римљани стижу почетком наше ере. Простор на којем су се сместиле прве војне јединице постао је једно од важних стратешких места одбране римске државе. Са гробена изнад ушћа пружао се поглед на непрегледну панонску равницу и густе шуме Мезије.

Нову насеобину на ушћу Саве у Дунав Римљани су назвали истим оним именом које је носило келтско утврђење – Сингидунум.

Тај назив чине два појма: Синги је највероватније име неког племена, можда трачког или гачког, које је живело у околини, а дунум је келтски назив за бројна насеља у Бриганији, Галији, Алпима и Панонији утврђена талисадама – бедемима од дрвених стубова и набоја. Име Сингидунум, значило би, дакле, утврђени град Синга.

У новоосвојеним областима геометри су премеравали земљиште и на основу тих података правили географске карте. Поред путева, на растојању од једне миље постављали су камене стубове – миљоказе, који су показивали удаљеност до најближег места.

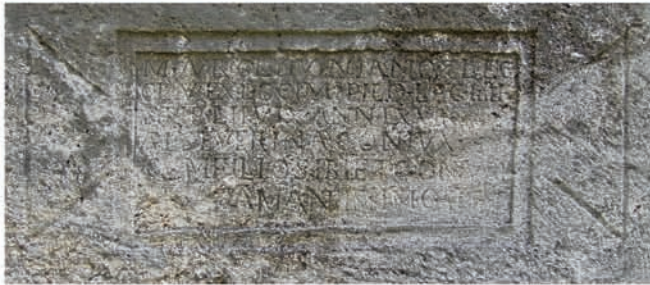
Једна од ретких очуваних античких мапа је Табула појтингеријана, на којој је уцртан положај Сингидунума на Дунаву. У његовој близини су места Аг Секцијум (Мали Мокри Луј) и Окшавам (Вишњица), која су добила име по томе што су се налазила на шестој, односно осмој миљи од Сингидунума.

Сингидунум под Београдом

Остаци античког града Сингидунума налазе се испод самог центра Београда. Археолошка истраживања тих остатака трају више од 100 година. Године 1882, приликом радова на постављању споменика кнезу Михаилу на Тргу Републике, откривене су дубоке гробне јаме. Од тада у Београду при извођењу грађевинских радова, реконструкцији улица и различитих инсталација археолози откривају остатке римских кућа, купатила, улица, урушених бедема, кула и капија. Претпоставља се да је највећи део римског града, ипак, и даље под земљом.

Највише на саркофагу војника М. Аурелија „Слашког“ који је био центурион десете центурије прве легијске кохорте, зато је своју каријеру у Виминацијуму и наставио је у Сингидунуму, у легији IV Флавији.

Испод данашњег Трга Републике, Булеваром краља Александра до Вуковог споменика налазе се остаци великог римског гробља и пута који је водио ка престоници провинције Мезије – Виминацијуму. На потезу од Трга Републике ка Калемегдану све је више остатака римског града: кућа, улица и купатила. У близини школе Краљ Петар I пронађени су жртвеници какви су се обично налазили у центру града. Стога се сматра да је то место на којем се у Сингидунуму налазио главни трг – форум.

Записи на надгробним плочама и споменицима посвећеним божанствима и царевима представљају најзначајније изворе за изучавање Сингидунума. До данас нам је познато око 100 таквих натписа.

Три полукружна зида на илашоу испред Филозофског факултета приказују место на којем су, приликом грађевинских радова 1972. године, откривени остаци римског кулашвила.

Мањи остаци првобитног, привременог утврђења са делом одбрамбеног рова откривени су иза Шпанског културног центра у Кнез Михаиловој улици. У вишрини постављеној у пасажу иза ове зграде изложени су предмети откривени на том месту: керамичке посуде, лампе и накит.

Насеље Сингидунума завршава се на месту на којем почиње простор римског војног логора – *кастирума*. Данас би та граница била између француске амбасадe и споменика Риги од Фере. Улаз у логор био је на месту где је данас Библиотека града Београда.

*Простор испред
војног логора
у току археолошких
ископавања 2009. године*

Изглед каструма Сингидунума данас је тешко с прецизношћу реконструисати, али како су градили према утврђеним правилима, можемо га упоредити с другим, боље очуваним логорима у остатку Римског царства. О изгледу каструма сазнајемо и на основу представа с Трајановог стуба у Риму. Посебно су значајне сцене из ратова против Дачана, у којима је учествовала и чувена легија, IV Флавија.

ЛЕГИЈА IV ФЛАВИЈА

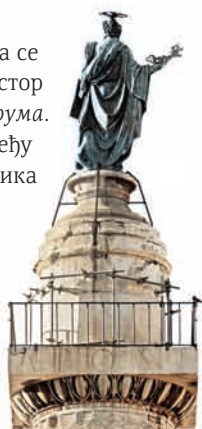
Легија је била формирана за време владавине цара Веспасијана 70. године. Крајко је боравила у Далмацији, а пошто је била пребачена на дунавски лимес, где је учествовала у ратовима са Дачанима. На почетку владавине цара Хадријана (117–138), легија IV Флавија била је смештена изнад ушћа Саве у Дунав, где је побила своје браћу боравиште.

*На римском форуму
у II веку подио је
стуб у часи победе цара
Трајана у рату против
Дачана. Спирална трака
рељефа дуга је 190 метара
и приказује сцене из
похода на Дакију.*

Остаци бедема каструма данас се могу видети на Београдској тврђави

Може се претпоставити да се између Бранковог моста и Доњег града Београдске тврђаве некад налазила римска војна лука. Ту се, вероватно, налазио и мост којим се ишло ка Доњој Панонији и Сирмијуму.

Едиција **ОВАКО СЕ ЖИВЕЛО** говори о свакодневном животу људи од праисторије до данас на подручју средишњег Балкана, на којем се током времена уобличавала модерна Србија. Текстови врских стручњака, раскошне илустрације, благо музејских збирки и архива, као и резултати археолошких истраживања, откривају узбудљиву прошлост, пуну нових, непознатих детаља.

СИНГИДУМУ. РИМСКИ ВОЈНИ ЛОГОР

Сазнајте како су живели становници насеља и војног логора Сингидума!

И још нешто:

- ◆ о правилима при изградњи логора
- ◆ колико војника је било смештено у логору и које су им биле свакодневне обавезе
- ◆ каква права су имали грађани, а каква странци
- ◆ ко је диктирао моду и какав накит се ценио
- ◆ шта је био симбол легије IV Флавије
- ◆ у каквом посућу су се чувале намирнице и која су била омиљена јела.

